

Câteva aspecte istorice privitoare la comuna Bănești, județul Prahova

O încercare de schiță monografică

*Leonard–Mihail RĂDULESCU**

Abstract: The article analyzes the historical evolution of Bănești commune in Prahova County, Romania, focusing on the villages of Bănești and Urleta. First mentioned in 1510, Bănești was initially owned by local boyars and later became monastic property, with peasants obligated to perform corvée labor and pay tithes. Major changes occurred in the 19th century following Alexandru Ioan Cuza's agrarian reform, which granted land to peasants and reduced feudal obligations. Additional land reforms after major wars further reshaped property ownership. Administratively, the two villages underwent repeated reorganizations, with Urleta alternating between independence and incorporation into Bănești before becoming permanently attached in 1968. Demographic data indicate steady growth during the 19th and 20th centuries, especially in the communist period, followed by a slight decline after 1990. The study also explores local legends and linguistic theories about the origins of both villages, combining documentary, demographic, and folkloric evidence to reconstruct their historical development.

Key words: Bănești, Prahova, historical evolution.

1. Introducere

Bănești este o comună situată în județul Prahova, în zona de sud a României, cunoscută pentru liniște și peisajele pitorești. Localitatea se află la confluența râului Prahova cu Doftana, la aproximativ 30 km de Ploiești. Așezarea este delimitată de râurile Doftana și Prahova, precum și de dealurile împădurite ale Ciobului și Dumbravei la est.

Dincolo de peisaje, localitatea prezintă și o istorie interesantă, strâns legată de comunitatea prahoveană, în ansamblu. În articolul prezent, doresc să prezint câteva informații mai mult sau mai puțin generale despre comuna Bănești și satele componente. Interesul pentru această zonă mi-a fost stârnit recent în contextul unor cercetări pe care le derulez de ceva vreme, cu privire la rolul influențelor transilvănene intracarpatică, în constituirea și evoluția comunităților din județul Prahova. Totodată, o parte din motivație se datorează și faptului că deseori urmăresc echipa de fotbal locală, care joacă în primul eșalon al campionatului județean. Acest fapt mi-a alimentat mai mult curiozitatea în ceea ce privește istoria comunității băneștene, în special la aspecte precum evoluția socială și demografică. De aceea, în rândurile următoare, voi încerca să prezint aspecte legate, în principal de evoluția

*drd., Institutul de Antropologie „Francisc I. Rainer” al Academiei Române, email: radulescu.leonard@yahoo.com

administrativ-demografică a zonei, dar și câteva lucruri despre primele mențiuni legate de bisericile din sate. Totodată, vom încerca să oferim câteva perspective ipotetice despre modul de formare a satelor componente ale actualei comune Bănești.

2. Evoluție istorică sec. XVI–1929

Prima mențiune despre Bănești provine dintr-un document de la începutul secolului al XVI-lea. La 27 mai 1510, satul Bănești apare într-un document emis în timpul domnitorului Vlad cel Tânăr. Domnitorul oferea prin acest hrisov lui Neagoe jupanul, fiul lui Drăghici, mai multe localități și terenuri spre a le exploata și stăpâni. Printre zonele enumerate și afla și satul Bănești. „[...] și Băneștii toți cu muntele lor de la Floreiu și cu poiana sării și cu sarea de la Mislea”.¹

Câteva ani mai târziu, la 16 iulie 1538 Radu Paisie a reîntărit privilegiul pentru familia lui Drăghici, anume pentru: „[...] jupanului Drăghici Spătaru și fratele său jupan Driște, mare vistier și cu fii lor [...] *ca să le fie [...] și Băneștii toți cu muntele lor Floreiu [...]*”.² Privilegiul este reconfirmat printr-un hrisov emis Alexandru Mircea la 7 august 1574, unde domnitorul întărea pe banul Drăghici cu mai multe sate printre care și Bănești. „[...] ca să le fie toate satele lor, alături de Mărgineni, Filipești, Cricoveni, Breaza, Comarnic, Teșila, Secăria și satul Bănești”.³

La 3 martie 1601 boierul Stoica, care ajunsese proprietarul satului Bănești, a dăruit satul menționat Mânăstiri Strâmba.⁴ Tot în secolul al XVII-lea, o mică parte din Bănești (6 răzoare) a fost cumpărată de Ionașco postelnicul, de la Neagul din Corlătești, contra sumei de 600 de aspri. Vânzarea s-a oficializat la Ploiești și a fost confirmată la 23 august 1625 prin actul poruncă, de întărire, emis de cancelaria domnitorului Alexandru Coconul.⁵

În 1635, jumătate din satul Bănești a fost dăruit de Matei Basarab mânăstirii Mărgineni, alături de alte numeroase proprietăți importante din județul Prahova. Cu timpul, tot satul Bănești a intrat în posesia mânăstirii Mărgineni, alături de alte localități vecine.⁶

La 24 aprilie 1799, Alexandru Moruzi, porunca ispravnicilor din Prahova, să-i oblige pe locuitorii din Telega, Bănești, Mărgineni, Țintea și Breaza să presteze pe terenurile mânăstirii Mărgineni câte douăsprezece zile de clacă și să dea dijma în produse. De asemenea, același document îi mai obliga pe sătenii din localitățile indicate să-și achite și restul datoriilor, pe care le mai aveau.⁷

În 1814, mai marii dintre sătenii băneșteni au pornit un proces împotriva Mânăstirii Mărgineni, care va fi soluționat în 1837. Pe 21 ianuarie 1836, are loc o rundă de negocieri în favoarea mânăstirii Mislea. Moșnenii au deschis proces

¹D.I.R. B. Țara Românească, veacul al XVI-lea, vol. I (1500–1525), București, 1951, p. 59–62.

²D.I.R. B. Țara Românească, veacul al XVI-lea, vol. II (1526–1550), București, 1951, p. 248–251.

³D.R.H. B. Țara Românească, vol. VII (1571–1575), București, 1988, p. 240–241.

⁴D.I.R. B. Țara Românească, veacul XVII, vol. I (1601–1610), București, 1951 p. 3–4.

⁵D.I.R. B. Țara Românească, veacul XVII, vol. IV (1621–1626), București, 1954, p. 556–557.

⁶C.D.Ț.R., vol. IV (1633–1639), București, 1981, p. 291–293.

⁷Mihordea, 1961, p. 882–884.

deoarece erau supuși unor oprobii din partea arendașilor greci ai mănăstirii. Procesul s-a încheiat cu victoria în favoarea mns. Mărgineni.

Țăranii vor scăpa de arendă abia după reformele din timpul lui Al. I. Cuza, când vor fi împrorietăriți. Împrorietărirea s-a făcut în funcție de numărul de vite, iar cei care nu aveau animale primeau teren în funcție de brațele de muncă. Articolul I din *Legea Rurală*: „Sătenii clăcași sunt și rămân deplin proprietari pe locurile supuse posesiunii lor în întinderea ce se hotărăște prin legile în ființă”.⁸

Muntenia:

1. Țăranul cu 4 boi și o vacă primea 11 pogoane (55 129 metri pătrați);
2. Țăranul cu 2 boi și o vacă primea 7 pogoane și 19 prăjini (35 754 m pătrați);
3. Țăranul cu o vacă (toporaș) primea 4 pogoane și 15 prăjini (20 600 m pătrați);

După implementarea reformei agrare (legea rurală) au fost împrorietăriți :

- a) 31 împrorietăriți cu 4 vite, plătind 133 lei, în total 17 423lei/an;
- b) 42 împrorietăriți cu 2 vite, plătind 100 lei și 24 bani, total 4 425lei și 8 bani/an;
- c) 45 împrorietăriți cu brațele, plătind 71 lei și 25 bani, total 3 217lei și 20bani/an;

În 1879, la a doua fază a împrorietării (a însurăteilor) au mai fost dotate cu teren încă 35 de persoane. Restul terenului rămas a fost cumpărat, pe parcursul timpului, de săteni.

După Primul Război Mondial au mai fost împrorietăriți cei care luaseră parte la război, văduvele sau familiile soldaților morți pe front. S-au tranșat suprafețe din moșia Cocorăștii Caplii și în 1929 din moșia Cantacuzino.

3.1. Situația administrativă a comunei Bănești, sec. XIX–XXI

Plaiul Prahova – Districtul/Județul Prahova

1864 – După legea rurală și legea comunală se formează comuna Bănești, care cuprindea inițial doar satul reședință Bănești. Ulterior după înfăptuirea reformei agrare, comuna Bănești a înglobat și satul Urleta (de iure acesta era parte din comuna cu același nume, separată de comuna Bănești, dar din cauza aspectelor birocratice și probabil determinați și de situația din teren, recenzorii au făcut reforma agrară din Urleta în contul comunei Bănești, adunându-i pe toți la un loc).

1898 – Urleta devine comună și satul cu același nume se desprinde de comuna Bănești pentru scrută vreme.

1904 – Comuna Bănești reînglobează satul Urleta, comuna Urleta se desființează.

Plasa Prahova – Județul Prahova

⁸ Kogălniceanu, 1902, p. 13.

1925 – Din punct de vedere administrativ, comuna Bănești se regăsește în aceeași situație.

Plasa Câmpina – Județul Prahova

1930 – Se desființează comuna Bănești și se înființează comuna suburbană Bănești a orașului Câmpina. Satul Urleta trece la plasa Filipești, iar din 1931 este înglobat în comuna Mislea.

1942 – Reapare comuna Bănești cu satul omonim ca reședință, comună suburbană.

Raion Câmpina – Regiunea Prahova

1950 – Se reorganizează comuna Bănești, care înglobează acum și satul Urleta (comuna Urleta înființată în 1946 se desființează).

Raion Câmpina – Regiunea Ploiești

1952 – Din punct de vedere administrativ, comuna Bănești se regăsește în aceeași situație.

1956 – Reapare comuna Urleta cu satul omonim reședință.

Județul Prahova

1968 – Comuna Urleta se desființează, iar satul este trecut din nou în administrarea comunei Bănești.

2024 – Din punct de vedere administrativ, comuna Bănești se regăsește în aceeași situație.

3.2. Situația administrativă a satul Bănești sec. XIX-XX

Plaiul Prahova

1861 – sat din Plaiul Prahova cu 134 de familii și 121 de gospodării.

1864 – sat reședință [(parte) din] comuna Bănești.

Plasa Prahova

1908 – sat reședință [(parte) din] comuna Bănești.

Plasa Câmpina

1930 – sat reședință [(parte) din] a comunei suburbane Bănești a orașului Câmpina.

1940 – sat din plasa Câmpina.

1941 – sat suburbie a orașului Câmpina.

1942 – sat reședință [(parte) din] al comunei Bănești.

Raion Câmpina – Regiunea Prahova

1950 – sat reședință [(parte) din] al comunei Bănești.

Raion Câmpina – Regiunea Ploiești

1952 – sat reședință [(parte) din] al comunei Bănești.

Județul Prahova

1968 – sat reședință [(parte) din] al comunei Bănești.

2024 – sat reședință [(parte) din] al comunei Bănești.

3.3 Situația administrativă a satului Urleta și a fostei comune omonime sec. XIX–XXI

Plaiul Prahova – Districtul/Județul Prahova

1861 – sat din plaiul Prahova cu 87 de gospodării și 92 de familii.

1864 – pentru scurtă vreme apare comuna Urleta, însă după înfăptuirea reformei agrare, comuna Bănești a înglobat și satul Urleta (de iure acesta era parte din comuna cu același nume, separată de comuna Bănești, dar din cauza aspectelor birocratice și probabil determinați și de situația din teren, recenzorii au făcut reforma agrară din Urleta în contul comunei Bănești, adunându-i pe toți la un loc).

1892 – satul Urleta este trecut definitiv în administrarea comunei Bănești, iar comuna Urleta se desființează.

1898 – Apare comuna Urleta cu satul eponim ca reședință având în componență și satul Bănești (mai exista încă și comuna Bănești, ceea ce ne face să credem că Băneștiul ca sat a fost împărțit în două părți, una administrată de comuna Bănești, iar cealaltă de comuna Urleta.

Plasa Prahova

1904 – Comuna Urleta se desființează, iar satul omonim se alipește comunei Bănești.

Plasa Filipești

1930 – se desființează comuna Bănești, iar satul Urleta trece în administrarea plășii Filipești.

1931 – satul Urleta trece în administrarea comunei Mislea.

Plasa Câmpina

1941 – comuna Mislea se află în administrarea plășii Câmpina.

1946 – se înființează comuna Urleta cu satul omonim ca reședință.

Raion Câmpina – Regiunea Prahova

1950 – Comuna Urleta se desființează, iar satul omonim trece în administrarea comunei Bănești.

Raion Câmpina – Regiunea Ploiești

1952 – sat din comuna Bănești, parte din Raionul Câmpina și noua Regiune Ploiești.

1956 – Se reînființează comuna Urleta cu satul omonim reședință.

Județul Prahova

1968 – Comuna Urleta se desființează, iar satul trece înapoi în administrarea comunei Bănești.

2024 – sat parte din comuna Bănești.

4. Evoluție demografică

Tabel I: Evoluția demografică a satul Bănești		
AN	OAMENI/FAMILII	ALTE OBSERVAȚII
1810	264 suflete (din care 52 țigani)	
1831	256 locuitori/89 familii	86 gospodării
1835	455 locuitori	71 gospodării
1838	340 suflete	75 gospodării, 156 pog.
1861	134 familii	121 gospodării
1895	980 suflete	202 case
1899	1087 suflete	

1930	841 suflete	
1941	1231 suflete	
1956	2702 suflete	
1992	3276 locuitori	
2002	3261 locuitori	
2011	3096 locuitori	
2021	3043 locuitori	

Tabel II: Evoluția demografică a satului Urleta		
AN	SUFLETE	ALTE OBS.
1810	213	
1831	59 familii	55 gospodării
1835		43 gospodării
1838	227	53 gospodării, 169 pog.
1895	465	
1930	1294	
1941	1574	
1992	1810	
2002	2640	
2011	2144	
2021	2383	

Tabel III: Evoluția demografică a comunei Bănești			
AN	SUFLETE	SUB. ADM.	JUDEȚ/REGIUNE
1870	1110	Plaiul Prahova	Județul Prahova
1892	1555	Plaiul Prahova	Județul Prahova
1895	1433	Plaiul Prahova	Județul Prahova
1899	1759	Plaiul Prahova	Județul Prahova
1902	1899	Plaiul Prahova	Județul Prahova
1911	2396	Plasa Prahova	Județul Prahova
1925	1703	Plasa Prahova	Județul Prahova
1930	2138	Plasa Câmpina	Județul Prahova
1941	2424	Plasa Câmpina	Județul Prahova
1956	2702	Raion Câmpina	Regiunea Ploiești
1970	5612	Județul Prahova	Județul Prahova
1979	6251	Județul Prahova	Județul Prahova
1980	6104	Județul Prahova	Județul Prahova
1992	5916	Județul Prahova	Județul Prahova
2002	5733	Județul Prahova	Județul Prahova
2011	5240	Județul Prahova	Județul Prahova
2021	5426	Județul Prahova	Județul Prahova

Tabel IV: Evoluția demografică a comunei Urleta	
AN	SUFLETE
1898	1433
1904	Desființare

1946	Reînființare
1950	Desființare
1956	Reînființare 1810 suflete
1968	Desființare

5. Ipoteze privind formarea satelor Bănești și Urleta

În cazul celor două așezări menționate, sursele istorice nu ne spun prea multe despre nașterea primelor așezări. Câteva informații privitoare la Bănești provin dintr-o legendă expusă într-un manual de geografie locală, publicat în perioada interbelică.⁹ Legenda respectivă, numită „La leasa Bisericii”, ne povestește despre niște evenimente derulate în timpul unei invazii tătare care ar fi trecut și prin satul Bănești de odinioară. Conform poveștii, invaziei i-au supraviețuit câteva familii, în frunte cu un anume Negraș. Acesta din urmă a întemeiat așezarea actuală a Băneștiului.¹⁰ Totuși, chiar dacă legenda nu redă o realitate ce se poate confirma prin documente sau dovezi arheologice, aceasta are însă un sâmbure de adevăr.

Analizând documentele emise de cancelaria Țării Românești, unde se fac mențiuni despre Bănești și împrejurimi, dar și anumite hărți vechi, putem presupune că Băneștiul de odinioară a luat naștere altundeva. Poate satul vechi era poziționat într-un spațiu relativ aproape de așezarea de azi, chiar mai jos, pe cursul râului Prahova. În acest caz, luând în calcul și aspectele geografice, dar și pe cele sociale posibile, ar fi mai degrabă vorba de o disoluție a unei orânduiri mai vechi cu caracter tribal. Disoluția ar fi permis unui grup sau grupuri/familii, să părăsească așezarea inițială și să întemeieze alta.

Ținând cont de legendă, chiar dacă nu avem dovezi despre trecea vreunei invazii tătare prin Bănești, putem totuși presupune că o fractură în rânduirea inițială a satului, produsă din motive economice sau sociale (competiția pe resurse, spații de locuit sau altceva) ar fi cauzat deplasarea unui grup care să întemeieze o altă așezare.¹¹ Observând poziția geografică a Băneștiului, dar și a Urletei, constatăm că așezarea satelor în raport cu relieful și resursele nu este întâmplătoare. Cele două sate sunt amplasate într-o zonă colinară, de tranziție dintre zona de munte și zona de câmpie. Aria oferă accesul la vaste resurse forestiere, terenuri favorabile agriculturii, creșterii pomilor fructiferi, dar și pășunatului. Totodată, zona colinară pe care sunt plasate cele două așezări oferă protecție împotriva intemperiilor vremii.¹²

⁹ Boeru, 1926, p. 49–51. Inițial am utilizat ediția a III-a a respectivului manual, publicată în 1934, însă am observat că legenda nu era redată complet. Ulterior am apelat la versiunea citată.

¹⁰ Oamenii din prezent au corelat imediat acest eveniment cu invazia tătară din 1241, asociere care este destul de forțată. Legenda, culeasă sau alcătuită cel mai probabil la finele secolului al XIX-lea, începe chiar cu o indicație cronologică „E mult de atunci. Poate mai bine de 200 de ani”. Această cronologizare, deși improbabilă, poate sugera că ar fi vorba de invaziile tătare de la începutul secolului al XVIII-lea. Totuși, acest lucru este puțin probabil deoarece cronologia legendei se contrazice cu cronologia documentelor despre Bănești, primul descoperit fiind din 1510.

¹¹ Vezi Stahl, 2002, p. 105–106.

¹² Ambele așezări sunt tipuri de sate de terasă ale căror locuințe se risipesc pe dealuri, cu vatra mereu în josul terasei, ușor răsfirată.

Revenind la poveste, se spune că Negraș, a avut un nepot, pe nume Ban(u), cei doi împărțind rolul de întemeietor în folclorul local băneștean, de strămoș legendar sau erou eponim (asemănat de multe ori cu un cneaz).¹³ Analizând numele Ban(u) și raportându-l la numele localității, observăm că „Bănești” este un substantiv propriu derivat de la „Ban(u), și trecut la forma de plural „Bănești”. Ipoteza prezentată ar contrazice ipotezele tradiționale privitoare la nume, dar și la fondarea de către un singur strămoș legendar. Luând în considerare explicațiile privind originea numelui așezării, dar și puținele documente istorice unde apare toponimul (cu forma de „Bănesci” sau „Bănescii”, tot la plural), putem presupune că satul a fost fondat de un grup de oameni, după cum o indică numele la forma de plural „Bănești”. Numele ne duce cu gândul la ideea de ceată, grup sau mulțime, deci ar fi vorba de mai mulți din neamul lui Ban(u).

În afara celor deja prezentate mai există posibilitatea ca la origini, localitatea Bănești să fi fost o „anexă” a uneia dintre localitățile vecine, de exemplu Câmpina sau Brebu, iar satul să fi fost întemeiat de locuitorii vreuneia dintre aceste așezări vecine. Populația migratoare ar fi părăsit așezarea inițială din motive sociale sau economice: certuri în comunitate, exploatarea resurselor, spațialitate sau chiar comerț. Trebuie luată în calcul și probabilitatea ca vreun grup de locuitori să fi părăsit vreunul din satele indicate pentru întemeia locuințe temporare în vederea exploatării pășunilor sau a terenurilor pentru agricultură. Între timp așezările ar fi devenit permanente, dând naștere unui cătun. De asemenea, este la fel de probabil ca întemeietorii să provină de dincolo de arealul de azi al Băneștiului, mai ales că în majoritatea documentelor sunt menționate și așezări precum Câmpina, Slobozia, Cocorăștii Caplii, Mislea, Brebu, ș.a. Totodată, nu vom cunoaște cu exactitate care dintre satele din jur (chiar și Bănești) a apărut primul și care i-au fost întemeietorii de drept. Bineînțeles, există și șansa ca toate cele prezentate să nu fie corecte, deoarece cazurile diferă de la o așezare la alta, iar știința înaintează continuu oferind perspective și teorii noi.

Aruncând o privire și asupra denumirii de Urleta, în perioada comunistă numele satului a trezit interesul unor cercetători de la Institutul de Lingvistică din București. Cercetarea de teren, precum și dialogul cu locuitorii a scos la iveală faptul că localitatea ar fi fost întemeiată de niște ciobani din munți, iar numele ar fi fost dat de acești ciobani după vâlceaua din apropiere, a cărei ape „urla” la cădere.¹⁴ De aici a fost dat numele vâlceleii, „Urloaia” și mai apoi al localității, „Urleta”. Pe plan local, despre originea ciobanilor circulă două variante: prima, care sugerează că ciobanii ar proveni „de prin părțile Sibiului”¹⁵ și a doua, cum că respectivii ciobani ai fi fost

¹³ Acest erou legendar, conform teoriei, ar fi fost un cap de familie care a colonizat ipotetic o zonă goală și ar fi populat-o cu propria seminție prin intermediul unor relații incestuoase în interiorul propriei familii sau neam, pentru ca terenul să rămână doar în stăpânirea lui personală, respectiv a familiei. În acest mod, când familia ar fi crescut suficient de mult la număr, terenul ar fi fost împărțit și satul ar fi luat ființă (ca extindere a familiei către neam).

¹⁴ Popescu-Marin, nr. 1/1974, p. 61–63.

¹⁵ Varianta aceasta a fost culeasă și de autoarea studiului citat anterior, p. 61, nota 6.

din Brebu și ar fi păscut oile la Urleta cu permisiunea băneștenilor și ulterior să fi întemeiat aici o așezare permanentă.

Indiferent că vorbim de Bănești sau de Urleta este puțin probabil să aflăm care dintre ipotezele sau teoriile prezentate și dezbătute să fie cea corectă. În același timp este o posibilitate la fel de mare ca ceea ce am prezentat să nu fie corect, deoarece faptele sociale la care ne-am referit, legate de geneza socială a unei așezări, nu pot fi dovedite prin intermediul unor probe documentare istorice propriu-zise. Astfel de fenomene nu sunt fapte, ci o serie de analize inductive (interpretarea unor aspecte imateriale, care vor rămâne la stadiul teoretic, ipotetic). Chiar dacă în prezent există metode care pot determina aproximativ fondul genetic, respectiv vechimea locuirii unui spațiu (întemeierea unei așezări), precum și a populației locuitoare, ele necesită resurse mult mai costisitoare decât în cazul unei cercetări istorice. Metodele variind de la arheologie, bio-arheologie sau arheologie genetică pot totuși să restrângă semnificativ cronologia întemeierii și în același timp să indice cu mici marje de eroare originea primilor locuitori, conducând la obținerea unor rezultate mult mai apropiate de adevăr.

6. Primele mențiuni despre slujitorii bisericilor din satele Bănești și Urleta

Biserica joacă un rol esențial în viața comunităților rurale, fiind nu doar un loc de cult, ci și un centru vital pentru coeziunea socială și culturală a satului. În multe localități, lăcașul de cult este un punct de întâlnire pentru oameni, unde se desfășoară nu doar slujbe religioase, ci și diverse activități sociale, educaționale și culturale. Această instituție contribuie la păstrarea tradițiilor și valorilor locale, oferind sprijin moral și spiritual membrilor comunității. De asemenea, biserica are un rol important în organizarea evenimentelor comunitare, în promovarea solidarității și în întărirea legăturilor între generații, fiind un element esențial în țesătura vieții satului.

În ceea ce privește bisericile din Bănești și din Urleta, primele informații solide provin din Catagrafia Eparhiei Ungrovlahiei întocmită la 1810. Cele două sate sunt descrise pe rând, împreună cu bisericile, slujitorii și numărul populației din așezări.

Satul Bănești era patronat de o biserică din lemn cu hramul Sfânta Cuvioasă Parascheva. Biserica avea toate rânduielele în ordine, fiind slujită de doi preoți, un diacon și un țarcovnic.

„**Preotul Stan sin Ioan**, 52 de ani, de neam român, fecior de mirean, cu citire bună, fără nicio patimă, neglobit, preoțit de preasfinția sa Părintele Zihnon chir Daniil, cu blagoslovenia preasfinției sale răposat Grigore, cu leatul 1787, pre biserica din acest sat.

Ioana, preoteasa lui, 40 de ani;
Neagoe, fiul lui, 8 ani;
Dragomir, fiul lui, 17 ani;
Ana, fata lor, 15 ani;
Maria, fata lor, 4 ani;

Preotul Toma sin Popa Vlad, 40 ani, de neam român, fecior preot, cu citire bună, fără nicio patimă, neglobit, preoțit de sfinția sa părintele Pogonianis chir Antin, cu blagoslovenia preasfinției sale părintelui proin Mitropolit Dositei [...] pe biserica din acest sat.

Voica, preoteasa lui, 35 de ani;
Toma, fiul lui, 35 de ani;

Diaconul Mihai, 30 de ani, de neam român, fecior de mirean, cu citire bună, fără nicio patimă, neglobit, hirotonisit de preasfinția sa părintele Neofit, cu blagoslovenia preasfinției sale părintele Mitropolit Ignatie, cu leatu 1810, pe biserica din acest sat.

Anca, diaconeasa lui, 25 ani;

Țărcovnicul Dragomir sin Popa Stan, 14 ani, holtei cu citire bună¹⁶.

Din Bănești era și **grămăticul Radu, fiul preotului Radu**, care a fost hirotonit diacon de părintele Serdeon Timotei, în biserica Doamna Bălașa, la 10 martie 1790.¹⁷

Aceeași catagrafie conține informații și despre satul Urleta. Acesta era patronat tot de o biserică din lemn, cu hramul Sfinții Voievozi Mihail și Gavril. Biserica avea toate rânduielele bune, însă îi lipsea una din cărțile de folos cotidian, Ohtiohul. Biserica era slujită de un preot și un țărcovnic.

„**Preotul Mănăil sin Ioan**, 40 de ani, de neam român, fecior de mirean, cu citire bună, fără nicio patimă, neglobit, hirotonisit de preasfinția sa părintele Vrața chir Sofronie, prin blagoslovenia preasfinției sale, părintele proin Motropolit Dositei, cu leatul 1797, pe biserica din acest sat.

Maria, preoteasa lui, 30 de ani;
Radu, fiul lui, 12 ani, învață la Ceaslov românește;
Ioana, fata lor, 5 ani.

Țărcovnicul Stoica, 17 ani, holtei, cu citire bună¹⁸.

Tot despre lăcașul de cult din Urleta, avem păstrate câteva informații culese de pe cărțile sfinte mai vechi depozitate în arhiva bisericii. Este vorba de niște înscrisuri în română, cu caractere chirilice care au rezistat timpului și au fost reamintite de un cercetător al istoriei locale în perioada interbelică.

„Urleta, biserică veche;
Triod, Buda 1861.

<<Această sf. și dumn. carte ce se chiamă Triodion s-au cumpăratu de mine, Ierinarh Irodiaconu, nepotu răposatului Iustin arhimandritu, starețu sf. m-ri Sinai>>.

¹⁶ Enache, 2020, p. 35–36.

¹⁷ Idem, 2021, p. 102.

¹⁸ Idem, 2020, p. 36.

Penticostarion, București, 7291 (1798);

<<Să [se] știe când au vinit turcii să meargă în Țara Ungurească 1787, fevr, 15. Iarăși să se știe când au vinit nemții în țară, și au fost pace până la leat (*sic!*)>>.

<<Această carte se cheamă P. este a bisericii noastre, Urleta, unde se prăznuiește Sf. Voev Mihailiu și Gavrilu, 1798, apr, 4. Popa...ot Urleta>>”¹⁹

În Catagrafia de la 1838, se mai găsește un anume Neagoe, fiul lui Stan, însurat, țârcovnic.

7. Hărți

**Figura I: Fragmente din Harta Specht 1791, sursa:
<http://limes-transalutanus.ro/materiale.htm>**

¹⁹Constantinescu, 1939, p. 93 (89–94).

Figura II: Fragment din Harta Valahiei din 1790, sursa:
<https://maps.arcanum.com/ro/map/romania->

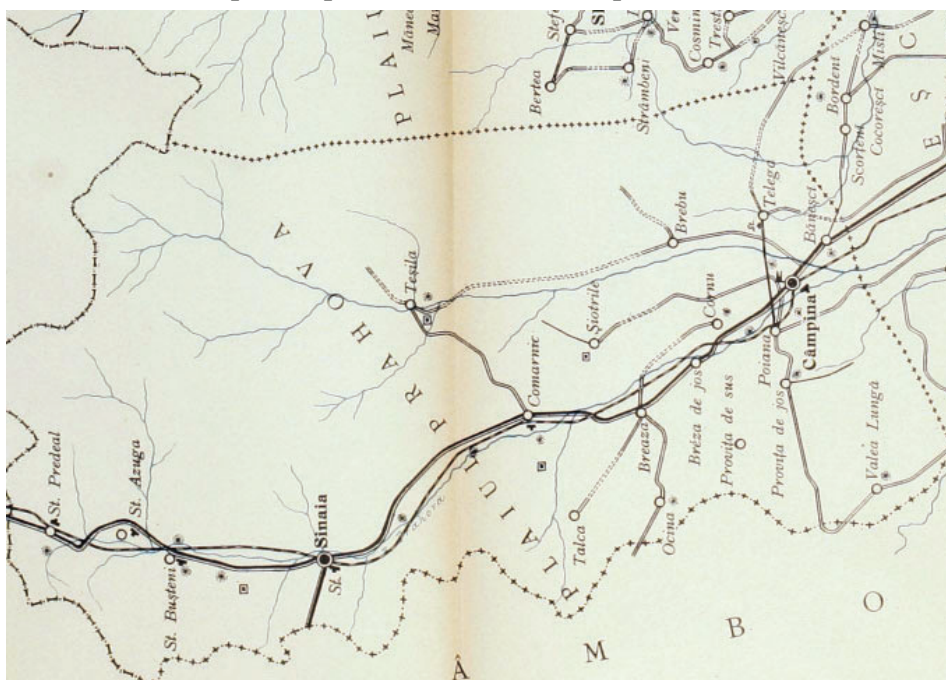

Figura III: Fragment din Harta județului Prahova, sursa:
<https://geo-spatial.org/vechi/download/atlasul-cailor-de-comunicatii-1897>

8. Legenda întemeierii Băneștilor

La Leasa Bisericii

„E mult de atunci. Au trecut poate mai bine de 200 de ani. În locul unde e azi satul Bănești atunci nu era de cât o pădure bătrână care se întindea deasă ca peria până peste vârful dealului Ciobul și de acolo mereu până la munți. La vreo 3 km. Însă mai la vale pe apa Prahovei, împotriva cu satul Cocorăștii-Caplei și anume în locul unde azi se află *Leasa Bisericii* se întindea atunci un sat mare și frumos, care cuprindea și vale și malul desupra. O biserică era clădită din vremi străvechi și așezare statornică era acolo. Acel sat se chema *Bănești*. Băneștenii din acele vremuri trăiau în belșug, cu de toate, căci aveau locuri întinse, vite multe, grădini frumoase și numeroși stupi cu albine.

Era în după amiaza zilei de Paști, așa spune povestea. Lumea aproape toată era adunată la horă în partea de jos a satului. Deodată țipete de spaimă înlemniră pe jucători și cântăreți. <<Vin tătarii!>> N’apucară să fugă care cum putea spre case, când în urlete sălbatice o puzderie de tătari călări umplură ulițele satului. Cei ce încercau să se împotrivescă fură înjunghiați fără multă vorbă; bisericilor și caselor li se dădu foc și în mai puțin de câteva ceasuri în locul unde fusese frumosul sat nu se mai vedea decât o mare de flăcări și fum. Cei rămași în viață fură legați și duși în robie. Câțiva săteni, mai din susul apei de pe mal, cari nu coborâseră încă la horă, scăpară fugind nebunește spre pădurea de la miază-noapte. Printre ei se afla și un gospodar mai de frunte numit Neguț.

Împreună cu cele trei, patru familii scăpate el urcă valea Prahovei, o luă apoi pe apa Doftanei și găsi o poiană în inima pădurii ce se întindea spre Ciobu. Acolo fugiții făcură un sat nou, care cu vremea s-a tot întins spre miază-zi și apus, formând satul Bănești de azi, care în partea de miază-noapte mai are și azi niște ulițe numite ulițele Neguțestilor. La locul numit *Leasa Bisericii* se află și azi un șipot cu apă bună, un puț părăsit numit *puțul tătărăsc*, un loc numit *Stupina* și un alt loc numit *Comoara*. Până mai anii trecuți, nuci bătrâni înconjurau pământuri în formă de livezi”.²⁰

9. Bibliografie²¹

A.N.I.C. – Colecția Catagrafii, 1838, partea I, dosar 74/1838, fila 2, 6;

Tablou de toate comunele din Țeră, 1864, București;

Analele parlamentare ale României (1831–1832), 1892, Tomul II, București;

Recensământul general al populațiunei României din decembrie 1899, 1905, București;

Anuarul oficial întocmit de Serviciul Statelor personal al Statsticei la 18 noiembrie 1908, 1909, București;

²⁰ Boeru, 1926, p. 49–51.

²¹ La bibliografie am inclus și sursele pentru recensăminte și situația administrativă.

Indicatorul localităților din România, 1943, „Datele recensământului din 6 aprilie 1941”, București;

Recensământul populației din 21 februarie 1956, 1961, „Structura demografică a populației”, vol. II, București;

Recensământul populației și al locuitorilor României din 18 martie 2002, 2003, vol. I, „Populație și structură demografică”, București;

Lege pentru organizarea comunelor urbane din 23 iulie 1894 publicată în „Monitorul oficial” nr. 96 din 31 iulie 1894;

Lege pentru organizarea Administrațiunii locale, 1929, București;

D.I.R. B. Țara Românească, veacul al XVI-lea, vol. I (1500–1525), București, 1951;

D.I.R. B. Țara Românească, veacul al XVI-lea, vol. II (1526–1550), București, 1951;

D.R.H. B. Țara Românească, vol. VII (1571–1575), București, 1988;

D.I.R. B. Țara Românească, veacul XVII, vol. I (1601–1610), București, 1951;

D.I.R. B. Țara Românească, veacul XVII, vol. IV (1621–1626), București, 1954;

C.D.Ț.R., vol. IV (1633-1639), București, 1981;

Boeru Constantin, 1926, **Geografia județului Prahova pentru clasa a II-a primară**, ediția a II-a, Ploiești;

Brătescu Paulina, Ión Moruzzi și C. Alessandrescu, , 1897, **Dicționar geografic al județului Prahova**, Târgoviște;

Constantinescu N. A., 1939, **Comunicări adunate în 1925 de N.A. Constantinescu. Inscricțiuni și însemnări din Scorteni, Bordeni (județul Prahova) și satele vecine** în „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice”, an 32, aprilie–iunie, p. 89–94;

Donat Ioan, 1999, **Catagrafia obștească a Țării Românești din 1831**, Craiova;

Enache Pavel (transcriptor), 2020, **Județul Prahova în Catagrafia Eparhiei Ungrovlahiei din 1810**, Ploiești;

Enache Pavel (transcriptor), 2021, **Hirotoniri în timpul Mitropolitului Cozma în județele din Eparhia Ungrovlahiei între anii 1787–1791**, Ploiești;

Frunzescu Dimitre, 1872, **Dicționarul topografic și statisticu alu României**, București;

Giurescu C. Constantin, 1957, **Principatele Române la începutul secolului XIX. Constatări geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835**, București;

Györke Zoltán, 2024, **Colecția legilor administrative 1919-1949**;

Kogălniceanu M. Vasile, 1902, *Legislația agrară și măsurile luate în favoarea agriculturii. De la 1864 până azi*, București;

Lahovari I. George, I.C. Brătianu, Grigore C. Tocilescu, 1898, *Marele dicționar geografic al României*, vol. I, București;

Lahovari I. George, I.C. Brătianu, Grigore C. Tocilescu, 1902, *Marele dicționar geografic al României*, vol. V, București;

Manuilă Sabin, 1938, *Recensământul General al României din 29 decembrie 1930*, vol. I., București;

Manuilă Sabin, 1944, *Recensământul General al populației României din 6 aprilie 1941*, „Date provizorii. Sumar”, vol. I, București;

Mihordea Constantin, Florin Constantiniu, 1961, *Documente privind relațiile agrare din veacul al XVIII-lea*, vol. I, Țara Românească, București;

Popp N. A., 1929, *Valea Prahovei între Predeal și Florești. Observațiuni antropogeografice* în „Buletinul Societății Regale de Geografie”, vol. XLVIII, București, p. 185–252;

Stoian Gabriel, 2020, *Dicționar geografic al județului Prahova*, Ploiești;

Popescu–Marin Magdalena, *Un toponimic cu structură neobișnuită: Urleta*, în „SCL”, an XXV, nr. 1/1974, p. 61–63;

Stahl H. Henry, *Istoria socială a satului românesc*, București, 2002;

Recensământul din 2021 accesat la adresa: <https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive-caracteristici-demografice/> în 07.02.2024

Atlasul căilor de comunicații din 1897 accesat la adresa: <https://geo-spatial.org/vechi/download/atlasul-cailor-de-comunicatii-1897> în 07.02.2024

